

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
КАФЕДРА ДИТЯЧИХ ХВОРОБ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**II ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«СОЦІАЛЬНО-ЕТИЧНІ ТА ДЕОНТОЛОГІЧНІ
ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ МЕДИЦИНИ
(НЕМЕДИЧНІ ПРОБЛЕМИ В МЕДИЦИНІ)»**

18-19 ЛЮТОГО 2021 РОКУ

М. ЗАПОРІЖЖЯ

УДК 614.253:17.021.3](063)

З-41

Редколегія:

Боярська Л. М. – завідувач кафедри дитячих хвороб ЗДМУ, кандидат медичних наук, професор;

Утюж І. Г. – завідувач кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ, доктор філософських наук, професор;

Котлова Ю. В. – кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячих хвороб ЗДМУ;

Сенетий Д. П. – доктор філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ;

Мегрелішвілі М. О. – кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ;

Касаткіна К. А. – викладач кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ.

Збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині)» (18-19 лютого 2021 року). – Запоріжжя: ЗДМУ, 2021. – 180 с.

Автори матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наданої у доповідях інформації й точність наведених цитат. Точка зору автора не завжди може співпадати з позицією редколегії.

Список використаних джерел:

1. Балабанова К. Є. Основні характеристики комунікативної компетенції майбутнього фахівця. *Вісн. Черкас. ун-ту. Сер. «Пед. науки»*. 2009. Вип. 163. С. 52 – 55.
2. Боєва О. І. *Біоетичні засади формування взаємин медичного працівника і пацієнта. Медсестринство*. 2017. № 2. С. 31–33.
3. Галицька М. М. Складові комунікативної компетентності студентів вищих навчальних закладів. *Освітологічний дискурс*. 2015. № 2 (10). С. 39-48.
4. Галіяш Н., Петренко Н., Бількевич Н. Комунікативні навички в медицині : посіб. Тернопіль, ТДМУ, 2019. 132 с.
5. Герасименко С. Л. Коммуникативная культура врача: проблемы и опыт формирования в медицинском вузе. *Вестник Мордовского университета*. 2009. № 2. С. 206 – 213.
6. Гребеник Ю. Сучасні тенденції формування комунікативної культури студентів у медичних коледжах Великої Британії та США. *Порівняльно-педагогічні студії*. 2013. № 2 – 3 (16-17). С. 180 – 185.
7. Спіріна І.Д., Вітенко І.С., Напрєєнко О.К. та ін. Медична психологія: державний національний підручник. Дніпропетровськ: ЧП «Ліра» ЛТД, 2012. 444 с.

НОВІ ПІДХОДИ ДО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

*Сидоренко О. В., к. філол. н., доцент,
доцент кафедри культурології та українознавства,
Запорізький державний медичний університет*

Ефективна діяльність педагога можлива лише за умов його безперервного зросту, причому не лише в межах професійного-орієнтованих компетентностей, але й так званих європейських еталонних рамок, які визначають структурний комплекс ключових компетентностей [1]. Адже освітній процес у наш час відбувається за таких умов інтенсивного розвитку усіх сфер життєдіяльності, що педагог не здатний належно здійснювати навчальний процес, керуючись знаннями, отриманими в минулому, більше того, його професіоналізм має не просто відповідати вимогам часу, а й прогнозувати запити найближчого майбутнього. Саме тому на саміті ООН у 2015 році компетентність навчання протягом життя затвердили як глобальну ціль сталого розвитку.

На Заході вже довгий час розробляється і впроваджується в життя андрагогіка – безперервна освіта для дорослих. І хоча в нашій країні це вчення не набуло належного практичного втілення, проте позитивні зрушення можемо спостерігати, адже «на шляху до повноцінної інтеграції у світове співтовариство українське суспільство має перетворитися на таке, що постійно вчиться, динамічно нагромаджує й ефективно використовує нові знання» [1, с. 28]. Зокрема це стосується нової системи підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників.

Новий порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників зводиться до ключової тези: педагог не здатний

реагувати на виклики сучасного інформаційного суспільства, послуговуючись лише знаннями, отримуваними на курсах підвищення кваліфікації раз на п'ять років, та й то лише в межах свого базового фаху. Така модель професійного розвитку вже достатньо давно втратила ефективність.

Базовими напрямками підвищення кваліфікації, визначеними Порядком підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженим 21 серпня 2019 року є:

- розвиток професійних компетентностей (знання навчального предмета, фахових методик, технологій);
- формування у здобувачів освіти спільних для ключових компетентностей вмінь, визначених частиною першою статті 12 Закону України "Про освіту";
- психолого-фізіологічні особливості здобувачів освіти певного віку, основи андрагогіки;
- створення безпечного та інклюзивного освітнього середовища, особливості (специфіка) інклюзивного навчання, забезпечення додаткової підтримки в освітньому процесі дітей з особливими освітніми потребами;
- використання інформаційно-комунікативних та цифрових технологій в освітньому процесі, включаючи електронне навчання, інформаційну та кібернетичну безпеку;
- мовленнєва, цифрова, комунікаційна, інклюзивна, емоційно-етична компетентність [2].

При цьому кожний працівник ЗВО має пам'ятати, що за умови викладання декількох дисциплін підвищення кваліфікації має відбуватися по кожному навчальному предметові.

Принципово новим підходом стала накопичувальна система обсягу підвищення кваліфікації з чітко встановленою періодичністю. Такий підхід дозволяє науково-педагогічному працівникові організувати, контролювати, вести облік і, головне, не нехтувати цим важливим аспектом професійної діяльності. Крім традиційних курсів підвищення кваліфікації, які, як вже зауважувалося, відбуваються раз на п'ять років, важлива роль відводиться інформальній освіті чи то самоосвіті. Саме вона дозволяє викладачеві проводити самоаналіз володіння тими чи іншими компетентностями, визначати і самостійно вирішувати потребу в оволодінні тих чи інших професійних знань, умінь і навичок, реалізовувати особисті професійні проекти тощо. Таким чином, успішні здобутки в методичній, науковій сферах, активна участь у різних міжнародних проектах тощо зараховуються до підвищення кваліфікації.

Безперечно, відведення значної ролі інформальній освіті в підвищенні кваліфікації вимагає від педагогічного працівника високої самоорганізації та завчасного планування тих чи інших видів діяльності. Водночас, такий підхід позбавляє роботу педагога тієї інституціоналізованості, діяльності за наперед прописаними керівництвом подіями, які гальмували, а інколи й не дозволяли працювати й реалізовувати особистісні компетентності педагога в професійній сфері.

Список використаних джерел:

1. Вітюк В. В. Професійний розвиток учителя в умовах післядипломної педагогічної освіти // Педагогічний пошук. – 2015. – №2. – С. 28-31.

2. Освіта на основі життєвих навичок [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dlse.multycourse.com.ua/ua/page/15/53>

3. Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.09.2019 р. № 800 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>

УДОСКОНАЛЕННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ПІД ЧАС УЧАСТІ У ПРОЄКТІ TAME

*Скрипникова Я.С., асистент кафедри пропедевтики дитячих хвороб,
Пацера М.В., к. мед. н, доцент кафедри пропедевтики дитячих хвороб,
Іванько О.Г., д. мед. н, професор, зав. кафедри пропедевтики дитячих хвороб,
Запорізький державний медичний університет*

Всім відомо, що сучасність вимагає від лікаря не тільки ґрунтовних фахових знань та навичок, але й високого рівня комунікативної компетентності, а саме реалізовувати ефективні й адекватні комунікативні дії в конкретних ситуаціях міжособистісної взаємодії. Лікар повинен вміти ініціювати спілкування, володіти навичками збору інформації, роз'яснювати та планувати діагностичні та лікувальні процедури, вміти завершити розмову та інше. Ці навички потрібні не тільки під час спілкування з пацієнтами, але й при спілкуванні із колегами, адміністрацією, тощо. Здатність до ефективної комунікації не є «природним даром», її необхідно розвивати та тренувати. Міжособистісні та комунікативні навички є однією з шести основних компетенцій медичних кадрів згідно стандартам медичної допомоги, що були затверджені Радою з акредитації вищої медичної освіти (Accreditation Council for Graduate Medical Education (ACGME) ще в 1999 році [1]. Статистика свідчить, що дві третини медичних помилок зумовлені саме неефективною комунікацією, а не використанням хибних діагностично-лікувальних методик. Здатність знайти підхід та порозуміння з пацієнтами, своєчасно виявити та зреагувати на емоційні прояви співрозмовника сприяє більшому професійному успіху фахівця та меншому професійному вигоранню. Медична комунікація успішно інтегрована в навчальні програми медичних вишів. Основи комунікативних навичок закладаються ще до початку приходу студентів у клініку при вивченні ділової української мови, психології, біоетики та деонтології. Але на практиці, коли студенти починають навчатись клінічним дисциплінам, виникає низка проблем, пов'язаних як з нервозністю та стресом студента, так із його активністю та вмотивованістю. За особистими спостереженнями авторів, студенти не можуть часто працювати в команді, не чують один одного під час роботи з пацієнтом та обговорювання різних клінічних випадків.

Метою нашого дослідження стало вивчення процесу удосконалення комунікативної компетенції студентів під час їхньої участі в проєкті TAME.

Основна частина. Проєкт TAME (Training Against Medical Error) тривав у ЗДМУ протягом 4 років (2016 – 2020 р.). Заняття зі студентами проводилися за спеціально розробленими базами даних та сценаріями їх засвоювання (так звані кейси). Команда студентів складала 8-9 осіб, часто незнайомих один з одним. Під час розбору кейсів студенти стикались із різними труднощами, пов'язаними з нестачею знань з деяких аспектів педіатрії, а також з низьким